निवेद्यतां नैषधाय सर्व्वाः प्रकृतयः स्थिताः। अमृष्यमाणा व्यसनं राज्ञो धर्म्मार्थदर्शिनः।
ततः सा वाष्पकलया वाचा दुःखेन कर्षिता। उवाच नैषधं भैमी शोकोपहतचेतना।
राजन् पौरजनो द्वारि त्वां दिदृक्षुरवस्थितः। मन्त्रिभिः सहितः सर्व्वैराजभक्तिपुरस्कृतः।
तं द्रष्टुमर्हसीत्येवं पुनःपुनरभाषत। तां तथा रुचिरापाङ्गीं विलपन्तीं तथाविधां।
आविष्टः कलिना राजा नाभ्यभाषत किञ्चन। ततस्ते मन्त्रिणः सर्व्वे ते चैव पुरवासिनः। २२७०
नायमस्तीति दुःखार्त्ता व्रीडिता जग्मुरालयान्। तथा तदभवद्द्यूतं पुष्करस्य नलस्य च। युधिष्ठिर बहून् मासान् पुण्यश्लोकस्य जीयत।

इति श्रीमहाभारते आरण्यपर्व्वणि नलोपाख्यानपर्व्वणि नलद्यूते एकोनषष्टितमोऽध्यायः॥ ५९॥

॥ बृहदश्व उवाच॥ दमयन्ती ततो दृष्ट्वा पुण्यश्लोकं नराधिपं। उन्मत्तवदनुन्मत्ता देवने गतचेतसं।
भयशोकसमाविष्टा राजन् भीमसुता ततः। चिन्तयामास तत्कार्य्यं सुमहत्पार्थिवं प्रति।
सा शङ्कमाना तत्पापं चिकीर्षन्ती च तत्प्रियं। नलञ्च हृतसर्व्वस्वमुपलभ्येदमब्रवीत्।
बृहत्सेनामतियशां तां धात्रीं परिचारिकां। हितां सर्व्वार्थकुशलामनुरक्तां सुभाषितां। २२७५
बृहत्सेने व्रजामात्यानानाय्य नलशासनात्। आचक्ष्व यद्धृतं द्रव्यमवशिष्टञ्च यद्वसु।
ततस्ते मन्त्रिणः सर्व्वे विज्ञाय नलशासनं। अपि नो भागधेयं स्यादित्युक्त्वा नलमाव्रजन्।
तास्तु सर्व्वाः प्रकृतयो द्वितीयं समुपास्थिताः। न्यवेदयद्भीमसुता न च स प्रत्यनन्दत।
वाक्यमप्रतिनन्दन्तं भर्त्तारमभिवीक्ष्य सा। दमयन्ती पुनर्व्वेश्म व्रीडिता प्रविवेश ह।
निशम्य सततं चाक्षान् पुण्यश्लोकपराङ्मुखान्। नलञ्च हृतसर्व्वस्वं धात्रीं पुनरुवाच ह। २२८०
बृहत्सेने पुनर्गच्छ वार्ष्णेयं नलशासनात्। सूतमानय कल्याणि महत्कार्य्यमुपस्थितं।
बृहत्सेना तु सा श्रुत्वा दमयन्त्या प्रभाषितं। वार्ष्णेयमानयामास पुरुषैराप्तकारिभिः।
वार्ष्णेयन्तु ततो भैमी सान्त्वयन् श्लक्ष्णया गिरा। उवाच देशकालज्ञा प्राप्तकालमनिन्दिता।
जानीषे त्वं यथा राजा सम्यग्वृत्तः सदा त्वयि। तस्य त्वं विषमस्थस्य साहाय्यं कर्त्तुमर्हसि।
यथा यथा हि नृपतिः पुष्करेणैव जीयते। तथा तथाऽस्य वै द्यूते रागो भूयोऽभिवर्द्धते। २२८५
यथा च पुष्करस्याक्षाः पतन्ति वशवर्त्तिनः। तथा विपर्य्ययश्चापि नलस्याक्षेषु दृश्यते।
सुहृत्स्वजनवाक्यानि यथावन्न शृणोति च। ममापि च तथा वाक्यं नाभिनन्दति मोहितः।
नूनं मन्ये न दोषोऽस्ति नैषधस्य महात्मनः। यत्तु मे वचनं राजा नाभिनन्दति मोहितः।
शरणं त्वां प्रपन्नाऽस्मि सारथे कुरु मद्वचः। नहि मे शुध्यते भावः कदाचिद्दिनशेदपि।
नलस्य दयितानश्वान् योजयित्वा मनोजवान्। इदमारोप्य मिथुनं कुण्डिनं यातुमर्हसि। २२९०
मम ज्ञातिषु निक्षिप्य दारकौ स्यन्दनन्तथा। अश्वांश्चेमान् यथाकामं वस चान्यत्र गच्छ वा।
दमयन्त्यास्तु तद्वाक्यं वार्ष्णेयो नलसारथिः। न्यवेदयदशेषेण नलामात्येषु मुख्यशः।
तैः समेत्य विनिश्चित्य सोऽनुज्ञातो महीपते। ययौ मिथुनमारोप्य विदर्भांस्तेन वाहिना।